

6. oktober 2026

EM2026/317

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut pålægges senest til EM2027 at fremlægge en samlet grønlandsk model for, hvordan det gennem økonomiske, skattemæssige og strukturelle incitamenter kan gøres mere attraktivt at bo, arbejde, vende tilbage til og drive erhverv i Grønlands mindre bosteder og yderdistrikter. Modellen skal tage udgangspunkt i grønlandske geografiske, økonomiske og samfundsmæssige forhold og blandt andet belyse mulighederne for differentierede skattevilkår, lavere leveomkostninger, forbedrede transport- og fragtvilkår samt særlige tiltag, der kan få unge og uddannede til at bosætte eller genbosætte sig i mindre bosteder.

(Medlem af Inatsisartut Erik Jensen, Siumut)

Indledningsvis takker vi medlem af Inatsisartut Erik Jensen fra Siumut for at fremsætte dette beslutningsforslag. Det er et alvorligt spørgsmål, som vi hurtigst muligt må handle på, inden det er for sent. Derfor håber jeg, at alle mine kolleger i Inatsisartut vil deltage aktivt i behandlingen af dette dagsordenspunkt. De mindre bosteder bliver stadig mindre, mens de større bosteder bliver stadig større. Derfor må vi alle spørge os selv: »Vil vi sikre, at kysten fortsat er befolket?« Fra Siumut skal der ikke være nogen tvivl om svaret: JA!

I Siumut mener vi, at hele vores land skal udvikles. Borgerne skal, uanset hvor de bor, have mulighed for at skabe sig et godt liv. Mulighederne for at arbejde, uddanne sig, stifte familie og drive selvstændig virksomhed skal udvikles bredt i hele landet.

Derfor støtter Siumut naturligvis dette forslag.

Forslagets kerne er, at der skal udarbejdes en samlet model tilpasset vores land. Modellen skal anvise konkrete veje til at gøre det mere attraktivt at bo, arbejde, vende tilbage til og drive erhverv i bygger, mindre byer og yderdistrikter.

Her skal de økonomiske, skattemæssige og strukturelle muligheder ses i sammenhæng.

Mennesker skal selv kunne bestemme, hvor de ønsker at bo. Men dette valg skal bygge på reelle muligheder.

En ung, der har afsluttet sin uddannelse og ønsker at vende hjem, skal have mulighed for at få et arbejde. En familie, der ønsker at bo i en bygd, skal have adgang til en bolig, en god skole til børnene og tryk betjening i sundhedsvæsenet.

En person, der ønsker at starte virksomhed, skal have adgang til finansiering og mulighed for at transportere sine varer.

Når disse muligheder er til stede, bliver valget af bosted et reelt frit valg. Når mulighederne mangler, kan en flytning blive drevet af nødvendighed frem for et ønske om at flytte.

Siumut ønsker, at borgerne skal kunne se en fremtid i deres lokalsamfund. De skal kunne bidrage til samfundet gennem deres arbejde, kompetencer og initiativer dér, hvor de bor.

Vores bygder og mindre byer er en vigtig del af livet i Grønland. De bevarer vores sprog, kultur, lokale viden og fællesskab. De danner ramme om fiskeri, fangst, produktion og andre erhverv.

Derfor skal vi ikke alene se på udgifterne, når vi vurderer vores bosteder. Vi skal også inddrage arbejdspladser, produktion, selvforsyning og bidrag til samfundet.

Siumut lægger vægt på, at unge og uddannede har en særlig plads i forslaget.

Vi støtter vores unge, når de rejser ud for at uddanne sig. Vi skal også give dem mulighed for at bruge deres kompetencer i deres lokalsamfund, når de har afsluttet uddannelsen.

At vende hjem med en uddannelse gavner både den, der vender tilbage, familien og lokalsamfundet. En lærer, en sundhedsmedarbejder, en håndværker, en person med en økonomisk uddannelse eller en iværksætter kan yde et betydeligt bidrag til et bosted.

Derfor støtter vi, at mulighederne for nedskrivning af studielån, støtte i forbindelse med flytning og skattemæssige incitamenter bliver undersøgt.

Disse muligheder skal dog hænge sammen med adgangen til arbejde og bolig. En skattelettelse er ikke i sig selv tilstrækkelig, hvis der ikke er en bolig eller et arbejde, som svarer til ens uddannelse.

Vi skal også tænke på familien som helhed. Muligheden for, at ens partner kan få arbejde, samt børnenes adgang til skole og daginstitution har stor betydning for beslutningen om at vende tilbage.

Derfor skal modellen tage udgangspunkt i borgernes hverdag.

Private erhvervsdrivende og iværksættere spiller en afgørende rolle for beskæftigelsen i mindre bosteder.

Lokal forarbejdning af fisk, fødevareproduktion baseret på fangst, turisme, håndværk, reparationer og andre serviceydelser kan udvikles. Hvert sted har sine særlige muligheder. Men hvis disse muligheder skal udnyttes, skal rammevilkårene være egnede.

Vi finder det nødvendigt, at modellen særligt behandler fragtomkostninger, adgang til udstyr og materialer samt mulighederne for finansiering.

En iværksætter med en god idé og vilje til at arbejde skal ikke have sine muligheder unødigt begrænset på grund af sit bosted.

De ordninger, der udvikles, skal være forståelige, anvendelige og administrativt enkle. Muligheden for støtte til en lille virksomhed har begrænset værdi, hvis ansøgningskravene er så vanskelige, at de er meget svære at opfylde.

Siumut lægger også vægt på, at lokale ressourcer kan forarbejdes, så der skabes større værdi. På den måde kan vi udvikle både arbejdspladser og kompetencer lokalt.

Her er forbedrede transport- og fragtvilkår afgørende. Virksomhedernes mulighed for at sende varer, borgernes mulighed for at rejse og adgangen til daglige fornødenheder skal tænkes sammen.

Digitale forbindelser skal også indgå. Gode forbindelser kan udvide mulighederne for fjernarbejde, uddannelse og handel.

Vi kan hente inspiration i erfaringer fra andre lande. Men vores ordninger skal tage udgangspunkt i forholdene i Grønland, vores bosætningsmønster og vores erhverv.

Vi støtter, at mulighederne for differentierede skattevilkår undersøges, og ønsker, at dette bliver belyst grundigt. Undersøgelsen skal tydeliggøre, hvem ordningerne skal omfatte, hvor de skal gælde, og hvordan de skal bidrage til at opfylde formålet.

Vi lægger vægt på, at tiltagene også skal gavne dem, der allerede bor og driver virksomhed i lokalsamfundene. De borgere, der bliver boende, og de virksomheder, der gennem årene har skabt beskæftigelse, skal være en del af udviklingen.

Arbejdet med dette forslag skal koordineres med de initiativer for yderdistrikterne, der allerede er i gang.

Dette forslag har særligt fokus på konkrete økonomiske, skattemæssige og strukturelle incitamenter. Eksisterende arbejde og viden skal bruges, så vi samarbejder om et klart mål.

Siumut lægger vægt på, at kommunerne, KANUNUPE, erhvervsdrivende, arbejdstagerorganisationer, unge og lokale borgere bliver inddraget.

Borgerne i lokalsamfundene kender hverdagens udfordringer. De ved også, hvilke muligheder der kan udvikles. Hvis modellen skal have størst mulig virkning, skal denne viden bruges.

Vi har også brug for mål, der kan måles. Det skal være muligt at følge, hvordan tiltagene påvirker den lokale beskæftigelse, unges tilbagevenden og virksomhedernes udvikling.

I Siumut ønsker vi at udvide borgernes muligheder for at skabe sig en fremtid i vores land.

Den, der er vokset op i en bygd, skal have mulighed for at vende tilbage efter endt uddannelse. Familier, der ønsker at udvikle deres liv i en mindre by, skal have et trygt grundlag. Erhvervsdrivende, der gennem deres indsats ønsker at skabe lokale arbejdspladser, skal have egnede vilkår.

Dette forslag er et vigtigt skridt mod det mål.

Med disse bemærkninger støtter Siumut medlem af Inatsisartut Erik Jensens forslag og anbefaler, at det henvises til Finans- og Skatteudvalget inden andenbehandlingen.

Tak.

Lars Poulsen, Siumut